

der Franse letteren, in Martin du Gard's epos, dat culmineert in „l' Eté de 1914", kan men daarnaast op onnavolgbare wijze beschreven vinden, welke verwachtingen de revolutionaire elementen in het toenmalige Europa ontleenden aan de sociale onrust dier jaren. De mogelijkheid, ja de zekerheid van een sociale revolutie ook zonder grote militaire botsing, ja als het enige middel om die botsing, de grote catastrofe te voorkomen, leefde in die hoofden. En ik mag van mezelf zeggen, dat ik, zo al niet tot de optimisten behorend, die de arbeidersklasse in Europa in staat achtten een oorlog op grote schaal te verhinderen, toch zeker uit die internationale onrust de kracht putte om in mijn geboortestad jaren lang het schijnbaar hopeloze en ondankbare werkje te verrichten, waar ik me sinds ongeveer 1908 aan wijdde.

Schijnbaar hopeloze en zeker ondankbare taak. Zij bestond immers in mijn geboortestad hierin om in de jaren 1909 en volgende een kleine groep van „marxisten" bijeen te houden en te leiden, die hetzelfde geloof in de komende wereldrevolutie deelden, de afdeling Rotterdam der S.D.P., in maart 1909 gesticht.

Bedenkt men nu, dat die „afdeling" of sectie al de volgende jaren nooit meer dan even zestig leden telde, mannen en vrouwen, waarvan hoogstens de helft de ijverige steeds tot „werk" bereide elementen uitmaakten, dat deze kleine groep bovendien nog leed onder wat wel een Rotterdamse kwaal mocht heten: vertrek naar elders, dan kunt u begrijpen dat de taak niet licht was en het resultaat schijnbaar onbeduidend. Wat deze verliezen betreft, reeds heel spoedig na de oprichting verloor het groepje twee bekwame arbeiders, Nathans, spoorwegman, die overgeplaatst werd en dus moest vertrekken en Kalter, een van de populairste leiders der havenarbeiders. In de loop der volgende jaren gingen nog anderen heen, de bekwame Wakker, ook spoorwegman, slachtoffer van de spoorwegstakingen van 1903 en daarna boekhandelaar en uitgever, ir. S. Rutgers, ingenieur in gemeentedienst, die later in Nederlands-Indië een hoge positie kreeg, een andere ingenieur Estor, die elders leraar werd, en nog anderen. En tegenover die verliezen stond slechts van tijd tot tijd een enkele aanwinst. Wanneer wij op een van de talrijke vergaderingetjes die de afdeling belegde, eens één lid, een arbeider of een intellectueel, wonden, was dit een reden tot grote blijdschap.

Waarin bestond het werk, dat deze goed zestig mensen of liever